

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Explicațiunea titlului preliminar a Codului civil de d. C. Nacu (Urmare).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Inalta Curte de casație și justiție, s. II : *Dir. C. F. R. cu Andrei Voida.*

Tribunalul județului Tecuci : *Ion Coțac cu N. Mozgă, pentru injurii, cu o adnotație de d. D. Ionescu-Dolj.*

Tribunalul județului Teleorman : *Dimitrie Dobrescu și Gherasi Miliarezi cu județul Teleorman.*

EXPLICAȚIUNEA

TITLULUI PRELIMINAR

A CODULUI CIVIL

(Urmare) (1)

Opiniunea noastră, după care dacă inscripțiune nu se ia, femeea căsătorită sub legea veche nu poate exercita preferința este împărțită și de alții. Jurisprudența atât înaintea Inaltei Curți cât și înaintea Curților de apel s'a fixat în sensul cu totul contrariu (2).

După acest sistem art. 1815 are o altă însemnare și aplicarea lui este mult mai restrânsă. Legiuitorul nu s'a gândit de cât la legea Caragea, care da creanței dotale numai o preferință

(1) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 73, 74, 76, 77 și 78.

(2) Cass. Bul. n. 18, 1874 n. 47/74, pag. 191/77—pag. 201/87—pag. 901/87—pag. 914/88—pag. 153/89. C. Buc. Drep. n. 12/84—C. Iași Drep. 55/86—C. Gal. Drep. n. 87/87—C. Buc. 9/88—C. Buc. Drep. 60/91—Trib. Dolj Drep. n. 51/91—Popescu Drep. n. 32/82—Comp. însă Degré Drep. n. 44/75.

În privința reînnoirii inscripțiunilor drepturilor reale constituite sub legea veche. Jurisprudența contrarie celei asupra art. 1815, în acest înțeles că rangul în cas de reînnoire este perdat. V. Cas. Bul. p. 379/86 pag. 201/87. Trib. Bacău Dr. 78/85.

Tribunalul Ilfov (Drep. n. 81/85) a decis că privilegiul femeii măritate nu primează pe acela al vânzătorului unui imobil pentru plata prețului, când acest privilegiu s'a conservat după lege.

în averea aflată în mâna bărbatului, dar care nu'i acorda și a doa prerogativă a dreptului real, acea de a exercita acest drept față cu cei ce ar fi căpătat vre-un imobil de la bărbat. În acest sistem cuvintele *conform regulilor prescrise prin acest codice* ar răspunde, nu la luarea inscripțiunii, ci la asigurarea dotei.

Nu avem nici pretențiunea, nici speranța de a clătina jurisprudența formată, totuși nu putem fi împedicați de a o crede greșită.

Și mai înteu să răspundem scurt celor ce afirmă că după sistemul nostru s'ar da legii noi un efect retroactiv, s'ar lovi un drept căpătat. Curios, tocmai când legea vine și spune: te vei bucura de preferința ce o ai, tocmai atunci să se zică că se atinge acest drept, numai pentru că legea noă a supus pe cel ce voește a'l exercita la împlinirea unei formalități. Atunci și art. 1 din legea belgiană citat mai sus conține o dispozițiune de un efect retroactiv.

Dar ne întrebăm oare purgarea unui imobil nu ar fi și ea, de oare-ce nu era cunoscută sub legea veche, tot o dispozițiune care ar lovi în principiul neretroactivității? Și de sigur că acelaș lucru trebuie să se spue și de art. 1686 care cere reînnoirea inscripțiunii ipotecare!

Apoi dacă art. 1815 ar fi avut în vedere numai preferința legii Caragea ce'l împedica s'o spue și pentru ce atunci să se vorbească, fără distincțiune, de *femeile căsătorite până la promulgarea acestei legi*? Apoi termenii *vor fi datoare și acelea pentru asigurarea dotei lor* să aibă în vedere numai dreptul de urmărire? Și se poate explica ușor că Codul civil să se gândească să acorde un drept mai mult femeilor cari aveau deja un drept pe care practica l'constatase atât de absorbent și de abusiv!

Dar însăși jurisprudența nu s'a mișcat de ceea ce sa'u s'a întâmplat, sa'u se poate întâmpla; așa eacă niște persoane că fac credit unui bărbat și pentru creanța lor ei au făcut ipotecă. Mulțumită acestui credit, poate chiar cu banii împrumutați de ei bărbatul a dobândit un imobil, sa'u chiar acest imobil nu a fost plătit și de odată

se ridică o femeie care are o dotă trecută acum 40 sau 50 de ani în condica Ministerului Justiției, care poate că nici acea numai există, sau poate chiar cu o foaie de zestre sub semnătură privată, înainte de regulament și invocă preferința. Apoi ceea ce zicem de dotă trebuie să zicem și de paraferna femeii căsătorită sub Codul Calimach, și de acela care a promis o dotă sub legile vechi.

În zadar deci Codul civil s'a depărtat chiar de legea franceză; în zadar a voit să tace cu scandalurile vechi; în zadar s'a creat credite imobiliare; jurisprudența găsește că figura legii Caragea era prea frumoasă și voește încă a o plimba mai gătită prin public în cursul anilor.

Admis de Curtea de casațiune ca femeia divorțată nu poate usa de art. 1815 (Drep. n. 6/75).

Asemenea s'a admis că anul, despre care vorbește art. 1815 începe de la promulgarea Codului; iară nu de la punerea lui în aplicare (Cas. Bul. n. 101 din 1887).

Art. 188 al. I. *Dispozițiuni transitorii* ale Codului civil german: «Se poate hotărî prin ordonanțe ale suveranilor statelor, că drepturile legale de gagiū existente la epoca în care registrul funciar cată să fie considerat ca stabilit, să valoreze, fără să fie trebuință de inscripțiune cu toată credința publică datorită registrului funciar, într'un timp care să nu treacă zece ani, socotiți din ziua punerii în vigoare a Codului civil».

Apoi art. 192. «Ipoteca existentă asupra unui imobil la epoca în care registrul funciar trebuie să fie considerat ca stabilit, este considerată de la această epocă ca o ipotecă *fără scrisoare ipotecară* ⁽³⁾. Dacă creanța asigurată cu ipotecă nu este determinată, această ipotecă este considerată ca ipotecă de siguranță.

(Vezi și art. 191 citat mai sus).

33. Să terminăm art. 1 cu *prescripțiunea*. Cu totul corect precisează Savigny (op. cit. §) că în cursul prescripțiunii nu este de cât o *aquisițiune pregătită*, sau o expectativă de drept și nu un drept căpătat. Numai atunci când prescripțiunea se împlinește se poate zice că s'a căpătat un drept. Ca consecință autorul citat decide că dacă legea noă ar desființa o prescripțiune (lucru ce s'ar întâmpla rar) ea s'ar aplica prescripțiunilor începute sub legea veche și, din contra o prescripțiune creată din nou se aplică, din momentul punerii în aplicare a legii și drepturilor vechi.

Dacă legea noă, în loc să desființeze sau să creeze o prescripțiune, îi modifică numai termenul, cesțiunea este mai delicată, pentru că

trebuie să se ție socoteală de timpul trecut. În adevăr, dacă legea noă, care scurtează termenul, s'ar aplica prescripțiunilor începute, s'ar putea întâmpla ca odată cu punerea în aplicare a legii noi să fie dreptul și prescripș. De aceea legea ar trebui să reguleze cazul ast-fel că termenul cel nou să nu înceapă de cât din ziua punerii în lucrare a legii noi, afară dacă, urmând termenul vechi, prescripțiunea nu s'ar împlini mai înainte. Din contra, dacă legea prelungește termenul, această prelungire se poate acorda și prescripțiunilor începute dar neîmplinite, ținându-se seamă de timpul trecut, pentru că, cum s'a spus, nu este încă un drept căpătat.

Codul Napoleon s'a depărtat în art. 2281 de la aceste idei admise de toată lumea și în al. 1 decide că prescripțiunile începute să se reguleze conform legilor sub cari au început. La această regulă nu admite de cât o excepțiune, că dacă legile vechi ar fi prevăzut o prescripțiune ce ar trece peste 30 de ani, prescripțiunea să se reducă la acest termen.

Art. 1911 C. civ. a reprodus primul aliniat al art. 2281, fără să mai facă vre-o excepțiune. Așa ca exemple: un lucru furat și posedat de o persoană cu bună credință sub Codul Calimah nu se poate prescrie de cât după 30 de ani (§ 1934). Dacă dar cine-va a luat în posesiune un asemenea lucru la 30 Noembrie 1865, nu'l va putea prescrie de cât la 1 Decembrie 1895, pe când dacă ar fi intrat în posesiune la 1 Decembrie 1865, l'ar fi putut prescrie la 2 Decembrie 1868 (art. 1909 C. civ.). Tot ast-fel cel ce a început să prescrie sub legile vechi Calimah nemișcătoare ale bisericilor sau altor așezăminte publice, (§ 1936 C. (al.) va ajunge la prescripțiune mai târziu de cât cel ce ar fi început prescripțiunea sub legea noă.

Destule sunt aceste exemple pentru ca să înțelegem cât de vișios este sistemul legii.

Codul comercial a intrat cu totul în regulele științei, pentru că iacă cum se exprimă art. 966. «Prescripțiunile începute înainte de aplicarea acestui Codice se regulează după legile anterioare.

«Cu toate acestea prescripțiunile începute înainte de punerea în aplicare și pentru care după legile anterioare s'ar cere încă un timp mai lung de cât cel fixat prin acest Codice, se vor împlini cu trecerea acestui termen mai scurt, calculându-l din ziua punerii în aplicațiune a noului Codice».

Art. 1911 însă dă loc și la alte dificultăți. Care este sensul cuvintelor că prescripțiunile vechi să se reguleze după legile vechi? Voit-a legiitorul să se raporteze numai la termen sau și la alte regule relative la prescripțiune? După

(3) Asupra cărței de ipotecă v. art. 1116 C. civ.

§ 1930, Calimach combinat cu § 1921, eredele nu poate schimba prescripțiunea. Aplicăm această regulă sub legea noastră? De sigur nu. Mai departe, regulile de suspensiune și de întrerupere prevăzute de Codul civil se aplică, credem noi, prescripțiilor începute sub legile vechi, întru cât suspensiunea și întreruperea au loc sub legea noastră. Ele constituiesc niște evenimente cari întemplate sub legea noastră trebuiesc să producă toate efectele pe care această lege le atribuie.

Legea de introducere a Codului civil german a regulat foarte bine materia aceasta.

«Art. 169. Dispozițiunile Codului civil asupra prescripțiilor acțiunilor se aplică drepturilor născute dar încă neprescrise înaintea punerii în vigoare a acestui Cod. Cu toate acestea începutul, ca și suspendarea și întreruperea prescripțiilor, pentru epoca care precedă punerea în vigoare a Codului civil, se regulează după legile anterioare.

«Dacă termenul prescripțiilor este mai scurt după Codul civil de cât după legile anterioare, termenul cel mai scurt este socotit de la punerea în vigoare a acestui Cod. Cu toate acestea dacă termenul mai lung determinat de legile anterioare expiră mai înainte de cât termenul mai scurt determinat în Codul civil, prescripțiunea este împlinită după expirarea termenului mai lung».

Art. 185 aplică prin analogie dispozițiunea de mai sus și la usucapiunea începută înainte de aplicarea noului Cod.

§ Conflictul legilor române cu cele străine.

Art. 2. *Numai imobilele aflate în cuprinsul teritoriului României sunt supuse legilor române, chiar când ele se posed de străini.*

Legile relative la starea civilă și la capacitatea persoanelor urmăresc pe Români chiar când și-au reședința în străinătate.

Forma exterioară a actelor este supusă legilor țării unde se face actul.

34. Fie-care stat își are legile lui proprii. Aceste legi nu pot avea putere de cât în limitele în cari se întinde suveranitatea statului. Și din contră, principiul suveranității unui stat duce acolo că el nu poate suferi ca în coprinsul teritoriului lui să aibă putere o lege străină. Aceste adevăruri necontestate fac imposibil, la prima vedere, conflictul între două legi a două diferite state.

De aceea în societățile antice nu exista nici idee că o lege străină să aibă vre-o putere față cu legile proprii ale unui stat. Mai mult, relațiunile de la un stat la altul erau, în starea lor naturală, nu amicală ci cu totul ostilă. Dacă sta-

tele între ele nu războiaș tot timpul, cauza era că se găseau în imposibilitate de a o face. În principiu, un străin era aproape lipsit de oricare drept, fiind tratat de inamic; *hostes* era numirea ce în general Romanii dădeau unui străin. Abia mai târziu, când, prin întinderea cuceririlor lor, Romanii au început a se găsi în relațiuni mai dese cu celelalte națiuni, ei au căutat să acorde unele drepturi străinilor. Aceste drepturi însă, și aceasta este caracteristic, nu erau recunoscute de cât ca niște concesiuni ce li se făceau și cari li se puteau retrage.

Cu totul de o altă natură sunt relațiunile dintre state în timpii moderni, starea de pace și de amicitie între state este starea naturală astăzi. Războiul, din fericire, este o excepțiune. Dacă armele astăzi produc distrugerii teribile, în schimb au bunul că fac ca războiele să aibă o durată scurtă.

Înmulțirea raporturilor dintre particularii diferitelor state face să nască conflict între diferite legi. Eacă două persoane, de diferite naționalități, ele contractează împreună; obligațiunile reciproce ce nasc din acest contract sunt de natură a se executa în diferite localități. Dacă asupra acestei executări se ivește vre-o contestare, cestiunea principală ce se va naște va fi a se ști după care lege au să se judece; după legea personală a celor ce au contractat, după legea locului unde s'a contractat, după legea unde se execută contractul, ori după legea locului unde se judecă contestarea?

Găsim cu toate acestea în legea de *Introducere a Codului civil german* următoarea dispozițiune:

«Art. 31. Cu asentimentul Consiliului federal se poate dispune prin ordonanța cancelarului Imperiului a se lua măsuri de retorsiune contra unui stat străin precum și contra naționalilor săi și contra succesorilor lor juridici».

Când un străin se află înaintea tribunalelor române două cestiuni se pot naște. Prima este aceea de a se cunoaște cari sunt drepturile ce i se pot recunoaște, și de cari el se poate bucura. La această cestiune răspunde art. 6, 7, 9 și 11 și ne vom ocupa de dânsa când vom explica Titlul I, Cartea I.

A doua cestiune se formulează ast-fel: Fiind recunoscut un drept străinului, întinderea acestui drept se determină după legea română, sau după legea proprie a acestui străin? La această cestiune răspunde în parte art. 2.

Savigny (op. cit., V. VIII, n. 361) formulează ast-fel aceste două cestiuni: «Capacitatea de a avea dreptul, condițiunile după care o persoană poate fi titulara unui raport de drept, și condi-

țiunile după care o persoană poate să devie titulara unui raport de drept (capacitatea de a exercita)

Cum vedem art. 2 face mai mult parte din dreptul internațional privat. Această parte a dreptului este încă la începutul ei. Se simte de tot necesitatea ca relațiunile de această natură să fie regulate prin tratate internaționale. Asemenea tratate lipsesc mai cu totul și în lipsa lor suntem nevoiți să ne raportăm la textele legilor. Din nenorocire textele sunt cu totul neindestulătoare și comentatorului îi este lăsat să umple prea multe goluri. Ast-fel se explică atâtea nedumeriri și controverse ce se întâmpină la fie care pas.

35. Dacă luăm în seamă mai de aproape redacțiunea art. 2 constatăm că legiuitorul, afară de forma actelor, evită de a spune ca să se aplice o lege străină în România. De aceea se discută dacă aplicarea legii străine este obligatorie pentru judecătorul român. Savigny (op. cit.) VIII, § 348, 360) nu stă la îndoială pentru a răspunde afirmativ. El fundează sistemul lui pe ideea că există între națiuni o comunitate de drept internațional. În sistemul engles obligativitatea aplicării legii străine naște din chiar legea națională care impune această obligațiune.

Asser⁽⁴⁾ (n. 8 și 9) adoptă cu totul acest sistem. El combate pe Foelix care fundează aplicarea legii străine pe ideea de convenință, de bună voință de curtosie internațională (*comitas gentium*) și pe acea de necesitate reciprocă între națiuni (*utilitas reciproca*). Asser vede aci o cesțiune de dreptate și motivul principal pe care se fundează este că un proces nu are de scop a crea drepturi noi ci a constata pe cele existente. Laurent (*Droit International Privé*, T. I, n. 30. 31) adoptă același sistem, citând în favoarea sa pe Dumoulin. El exprimă convingerea că viitorul aparține acestui sistem.

36. Un alt punct asemenea discutat și care se apropie de cel pe care l'arătăm este acela de a se ști dacă existența legii străine trebuie considerată ca o cesțiune de fapt, pe care trebuie s'o probeze cel care o invoacă, sau dacă judecătorul este dator s'o cunoască. Autorii cari susțin că judecătorul este ținut să aplice, în casurile determinate, legea străină, ajung neapărât la concluziunea că judecătorul este dator să cunoască această lege, pe care adesea poate ar avea s'o aplice din oficiu. Cu toate acestea jurisprudența în Franța și în Belgia sunt fixate în sens con-

trariu (Foelix *Droit Inter. privé* an. par Demegeat, I, n. 18) ⁽⁵⁾.

37. Asemenea ca consecință este admis aproape unanim că aplicarea, bună sau rea, a unei legi străine scapă controlului casațiunei, în acest înțeles că dacă judecătorul de fapt aplică legea străină, în casurile în care este dator s'o facă, o aplică greșit, casațiunea nu are a interveni. Acest sistem este aprobat chiar de Asser⁽⁶⁾, nu însă pentru considerațiunea că este o cesțiune de fapt, ci pentru că «casațiunea este destinată a suplini și a complecta unitatea în legislațiune prin unitatea jurisprudenței». Și apoi adaogă jurisconsultul «Distincțiunea care servă de basă recursului nu este tocmai o cesțiune de fapt sau de drept ci mai mult de aplicarea unei legi naționale de o parte, și tot ce este afară din legea națională, fapt sau drept, de altă parte» ⁽⁷⁾.

C. NACU

Avocat

Profesor universitar

(Va urma)

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 23 Octombrie 1900

Presedenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Dir. C. F. R. cu Andrei Voida

Expropriere pentru cauză de utilitate publică.— Indemnizare.— Acordarea unei indemnizări superioare celei cerute de proprietarul expropriat.— Violare de lege.— Casare.— (Art. 51 din legea de expropriere pentru cauză de util. publică).

Oferta proprietarului expropriat cum că consimte a ceda terenul său administrațiunei expropriatoare pe un anume preț nu poate fi înlăturată de instanța judecătorească chemată a fixa indemnizațiunea pe motiv că administrațiunea ar fi renunțat momentan la lucrarea proiectată a se face pe terenul expropriat, și în consecință a acorda ca indemnizațiune un preț mai mare de cât cel cerut de proprietar, căci oferta proprietarului, cu toată suspendarea sau amânarea lucrării, continuă a fi obligatorie dacă nu este făcută nici condițional nici cu termen.

Ast-fel, violează legea Curtea de apel fixând o indemnizare mai mare pentru terenul expropriat de cât cea cerută de proprietarul expropriat, și deci decisiunea sa este casabilă.

Decisiunea 234/900.— Casată decisiua Curței de apel București, secția I, No. 4/900, după recursul făcut de Dir. C. F. R. în proces cu Andrei Voida.

(4) *Éléments de droit International Privé ou du Conflit des lois*. (Trad. Al. Rivier. O traducere în românește este făcută d. D. G. Schina)

(5) Asser op. cit., n. 13 (v. și notele).

(6) N. 14

(7) Vezi Laurent *Droit Intern.*, II, n. 262—279.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier G. P. Petrescu ;

Pe d-l avocat N. Brezeanu în desvoltarea motivelor de casare ; și

Pe d-l avocat M. Alexandrescu în combateri ;

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat :

«Eroare grosieră și violarea art. 51 al legii de expropriere întru cât Curtea a acordat un preț mai mare de cât cel oferit și acceptat de espropriat».

Având în vedere decisiunea supusă recursului ;

Considerând că se constată, că pentru construirea gării de la Obor, Direcțiunea C. Ferate a cerut a se declara expropriate pentru cauză de utilitate publică, mai multe terenuri și imobile între care și acela al pârâtului Voids ;

Că afacerea fiind trimisă la comisiunea de arbitri, și în urmă dedusă și în apel, Curtea a admis în parte apelul Direcțiunei, fixând indemnisația cuvenită pârâtului pentru teren și construcție la suma de cinci mii patru sute cinci zeci și cinci lei, calculând 5 lei metru pătrat de teren ;

Considerând că dinaintea Curței de apel, reprezentantul Direcțiunei a exhibat o declarațiune semnată de pârât prin care dânsul declară că în cazul când direcțiunea ar avea nevoie, în executarea gării, de la Obor și de imobilul său, consimte și se obligă a vinde Direcțiunei acel imobil pe prețul de patru lei metru pătrat de teren și lei 1100 toate clădirile și îngrădirile aflate pe dânsul, mai declarând încă că se obligă a nu retrage acea declarațiune sub nici un cuvânt ;

Că însă Curtea de apel înlătură acea ofertă a pârâtului pe simplul motiv că în urma primirei acelei oferte Direcția căilor ferate ar fi abandonat proiectul de construirea gării de la Obor ;

Considerând că nu se poate susține, precum Curtea de apel susține, acea declarațiune nu mai poate fi ținută în seamă din momentul ce Direcția ar fi renunțat momentan la lucrare, întru cât chiar dacă acest fapt ar fi esact în sine, oferta pârâtului continue a fi obligatorie nefiind făcută nici condițională nici cu termen și de aceea nu putea fi înlăturată de Curte ;

Că ast-fel fiind, Curtea de apel fixând pârâtului suma de 5 lei metru pătrat de teren, pe cât timp dânsul ceruse numai patru lei de metru, prin acest mod de a judeca, a violat dispozițiunile art. 51 din legea de expropriere oferind pârâtului un preț mai mare de cât cel cerut de dânsul și de aceea mijlocul de casare este întemeiat ;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența de la 16 Octombrie 1900

Președenția D-lui D. A. DONICI, Președinte

Ion Coțac cu N. Mazgă, pentru injurii

Acțiune publică. — Stingerea ei prin împăcarea părților în contravenția prevăzută de art. 300 și 396 din Codul penal. — Dacă se poate stinge și în recurs înaintea tribunalului.

Acțiunea publică pentru contravenția prevăzută de art. 300 și 396 din Codul penal, se poate stinge prin împăcarea părților, și o asemenea stingere de acțiune poate să aibă loc și înaintea tribunalului, sesizat cu judecarea recursului, căci legea nu pune nici o limită pentru timpul până când împăcarea poate avea loc, și acțiunea publică nu se consideră definitiv judecată până după expirarea termenului de a face recurs, sau până după judecata și respingerea recursului, de oare-ce recursul este suspensiv de executare.

S'a ascultat : Recurentul Ion Coțac și intimatul N. Mazgă, cari au declarat că s'au împăcat cerând închiderea procesului.

S'a ascultat d-l procuror Ionescu-Dolj, în concluziuni.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere opozițiunea făcută în termen, de Ion Coțac, contra sentinței acestui tribunal No. 851 din 19 Maiu a. c. prin care i s'a respins ca nesuștinut recursul făcut contra cărței de judecată No. 601 din 3 Aprilie a. c. ;

Având în vedere că, astă-zî în instanță, s'a prezentat recurentul, Ion Coțac, precum și partea civilă N. Mazgă, și au declarat că s'au împăcat cerând stingerea acțiunei ;

Având în vedere, că, d-l procuror s'a opus la cererea de închiderea acțiunei, de oare-ce sentința fiind definitivă și în recurs, părțile nu se pot împăca, fără a se casa mai întâi cartea de judecată ;

Având în vedere că, la prima instanță, I. Coțac, a fost recunoscut culpabil și condamnat la 20 lei amendă conform art. 300 și 396 Cod. penal, pentru injuriile aduse lui N. Mazgă ;

Considerând, că, prin art. 76, din legea judecătorielor de ocoale, se prevede, că, acțiunea publică, pentru contravențiunea prevăzută de art. 300 și 396 Cod penal, se poate stinge prin împăcarea părților ;

Considerând, că o asemenea stingere de acțiune, prin împăcare, poate să aibă loc și înaintea tribunalului, care este sesizat cu judecata recursului, căci legea, nu pune nici o limită, pentru timpul, până când, împăcarea poate avea loc ;

Că apoi, conform art. 98 din legea judecătorielor de ocoale, acțiunea publică, nu se consideră definitiv judecată, până dupe expirarea termenului, de a face recurs, sau până dupe judecata și respingerea recursului, de oare-ce declară că, recursul este suspensiv de executare ;

Considerând că, în specie, recurentul și cu intimatul au declarat că, s'au împăcat, pentru faptul de injurii aduse de cel I-iu celui al II-lea și prin urmare, dupe cele espuse, acțiunea publică, nefiind încă definitiv judecată, trebuie a se declara închisă și a se considera ca neexistentă hotărîrea de condamnare, căci prin facerea recursului ea nu este rămasă definitivă.

Pentru aceste considerante, în virtutaa textelor de lege menționate ;

Hotărăște : stinge prin împăcare acțiunea publică privitoare pe Ion Coțac pentru insultele aduse lui N. Mazgă.

(ss) D. A. Donici, G. Racoviță, V. Giurgea.

Adnotațiune.—Cestiunea ce formează obiec-tul sentinței de mai sus, împarte azi tribunalele noastre în două părți: unele, între care și tribu-nalul de Tecuci, cari admit că părțile se pot împăca în recurs, atât în materie penală cât și civilă și altele cari decid din contra.

Mă înscriu de partea celor din urmă și decî contra sentinței tribunalului Tecuci și mă voi sili a înșira mai la vale considerațiunii contrare, pe care le cred mult mai temeinice.

a) Legiuitorul admitînd împăcarea părților ca mod de stingere al acțiunii publice, pentru anume delictе (art. 238, 249, 299 al. I și 300 C. pen.)⁽¹⁾, nu s'a putut gândi, decât că părțile să se poată împăca numai înaintea *judecătorului de pace*, sau cel mult în apel, singurele instanțe care judecă fondul său faptul constitutiv al delictului său contravențiunii; iar nu și în recurs, înaintea tri-bunalului, instanță al căreia rol este numai de a controla buna aplicare a legii, și numai în caz când legea a fost nesocotită, judecă fondul.

b) Cartea de judecată, fiind dată, — cum zice legea (art. 69 și 98 l. j. d. p.)—*în ultimă instanță*, de judele de ocol, nu poate fi de cât definitivă, ca orî-ce hotărîre dată în ultimă instanță, și odată cartea de judecată rămasă definitivă, împăcarea nu mai poate avea loc în recurs, căci nu se poate transige asupra lucrului judecat.

Considerațiunea trasă din art. 98 l. jud. de ocoale, că recursul fiind *suspensiv* de executare, ridică caracterul de definitivitate al cărții de jude-cată, nu poate avea temei, căci pe lângă că legea a înțeles că *numai recursul declarat* suspendă exe-cutarea⁽²⁾, iar nu și termenul de recurs; dar această suspendare a executării nu e decât o măsură bine-voitoare pentru părți — în materie

(1) În regulă generală acțiunea publică nu se poate stinge de cât prin prescripțiune sau moartea agentului delictului. La această regulă legea pentru judecătorii de pace din 9 Martie 1879, a admis o importantă derogatiune, ținând soco-teală de moravurile poporului, ca ea să se poată stinge și prin împăcare pentru anume delictе, derogatiune ce a fost men-ținută prin legile posterioare din 1894 și 1896.

Tot prin aceste legi și tot în vederea de a face justiția accesibilă și celor săraci s'a admis o altă derogatiune, prin care tribunalele de județ sunt instituite instanțe de recurs față de judecătorii comunale și de ocoale.

Nici una din aceste două derogatiuni, nu sunt destul de precise și de aci controverse, ca cea din sentința de mai sus.

(2) D-nul N. Petrovič, în *Studiul critic*, asupra legii jud. de ocoale pag. 39, crede că termenul de recurs chiar e sus-pensiv de executare; iar d. M. Rădulescu, în lucrarea sa «*Legea pentru judecăt. de pace*», crede că numai recursul declarat e suspensiv de executare. D-nul C. Botez în *Contro-versele legii pentru jud. de pace*, discutând pe larg acțiunea, se declară partizan al părerei că termenul în sine e suspensiv de executare, pag. 290 și urm.

O circulară a Ministerului de justiție, spune că numai *re-cursul declarat*, suspendă executarea.

civilă⁽³⁾ — spre a le scuti de cauțiunea ce ar trebui să depună pentru această, conf. art. 77 din legea Curței de casație și o confirmare a re-gulei, foarte cunoscută — în materie penală — că recursul declarat e suspensiv de executare (arg. art. 396 al. ul. Pr. penală).

Conf. art. 396 Pr. penală, ar urma că, în ma-terie penală, toate hotărîrile date în ultimă ins-tanță de Curțile apelative și tribunale, să nu fie definitive. Ei bine nu—suspendarea executării în caz de recurs, e o necesitate inexorabilă.

Imprejurarea că tribunalul judecă în fond a-facerea în caz de casare, nu e de cât o deroga-țiune de la regulile Curței de casație, ca tribu-nalul să nu trimită la altă instanță, dar aceasta nu însemnează că cartea nu e definitivă. Apoi e știut că recursul fiind o cale extraordinară nu se poate întrebuița de cât în contra hotărîrilor definitive.

c) A admite că cartea de judecată nu e defi-nitivă, ar fi a distruge toate regulile de compe-tință, ar fi a admite că tribunalul e o a doua și ultima instanță, și în fine ar fi a crede că legea a schimbat sistemul jurisdicțional de unul și două grade, în acel de două și trei grade.

d) În fine recurs la tribunal, se poate face nu-mai pentru anume motive, arătate în mod enu-merativ de art. 98 din legea jud. de ocoale și întru cât împăcarea nu e trecută între acele mo-tive nu poate fi invocată pentru prima oară în recurs și nici admisă.

Așa dar, părțile se pot împăca în recurs nu-mai după ce vor dovedi că judecătorul de pace a nesocotit legea și tribunalul după ce mai întei va pronunța casarea cărții de judecată, va putea lua act că părțile s'au împăcat și va stinge ac-țiunea publică;—până atuncea însă, nu.

În acest sens: d-l D. Alexandresco, în *Droit ancien et moderne de la Roumanie*, pag. 276; Corneliu Botez, în *Controversele legii pentru ju-decătorii de pace*, pag. 156 și urm.

I. Ionescu-Dolj

Procuror Tribunalul Tecuci

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TELEORMAN

Audiența de la 17 Octombrie 1900

Președenția D-lui I. PH. GHETU, Președinte

Sentința civilă No. 356

Dimitrie Dobrescu și Gherasi Miliarezi cu Județul Teleorman

Drumuri. — Inlocuire de drumuri vechi prin altele noi, șoseluite. — Aliniere. — Dacă trebuesc îndeplinite formalitățile legii de expropriere. — Inlocuirea unui drum vechi prin altul nou șoseluit. — Schimbarea tra-

(3) Conf. al. ultim din art. 77 legea Curței de casație, recursul suspendă de drept executarea, în privința hotărîrilor date în ultimă instanță de Curtea de apel, când e vorba de desființare de clădiri sau hotare și cu toate acestea nimeni nu s'a gândit să spună că acele decisiuni ale Curței de apel nu sunt definitive.

seului.—Facerea șoselei pe terenuri pe unde n'a existat drum vechi.—Deschidere de noi drumuri.—Dacă pentru asemenea cazuri se cere intervenirea legii de expropriere.—(Art. 19 din Constituție; art. 481 din Codul civil; art. 11 din legea de la 30 Martie 1868 pentru drumuri).

Nimeni nu poate fi silit, după art. 19 din Constituția de la 1866 și după art. 481 din Codul civil, să cedeze proprietatea sa de cât pentru cauză de utilitate publică, legalmente constatată, și în urma unei juste și prealabile despăgubiri.

Ast-fel, în baza acestui principiu pus pentru respectarea și inviolabilitatea dreptului de proprietate, art. 11 din legea de la 30 Martie 1868 pentru drumuri, după care ori când vre-unul din drumurile naturale astăzi existente se va hotărî a se înlocui cu un drum șoseluit, terenul ocupat de drumul vechi se va lăsa fără despăgubire în profitul proprietății pe care se află, iar terenul trebuitor pentru noua cale se va lua asemenea fără despăgubire, trebuie interpretat în sensul că de el nu se poate usa de cât pentru micile rectificări necesitate pentru înlocuirea unui drum natural și existent printr'unul șoseluit, singurul cas în care micile porțiuni de terenuri, forțamente abandonate prin necesitatea alinierii unei șosele, rămân fără vre-o plată, în profitul proprietarului limitrof, în schimbul celor ocupate pentru aceeași cauză și fără vre-o despăgubire de traseul șoselei. Nu poate fi însă interpretat și întins și la cazul de strămutare de drumuri existente și la deschidere de alte noi, chiar șoseluite, dar pe terenuri pe unde n'a existat nici odată vre-un drum, cas în care proprietarul pe unde trece noul drum șoseluit nu poate fi silit a ceda terenul său de cât conform legii de expropriere pentru cauză de utilitate publică. Tot ast-fel trebuie să se procedeze și în cazul când pentru noul drum va fi necesitate de a se desființa clădiri, sădiri, împrejmuiri sau altele, cas în care chiar menționatul articol 11 din legea drumurilor cere îndeplinirea formalităților cerute de legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere acțiunea civilă intentată de d-nul Dimitrie Dobrescu, proprietar, domiciliat în București, strada Știrbei-Vodă No. 89, prin petițiunea înregistrată la No. 6676/900, în contra județului Teleorman, reprezentat prin d-nul prefect respectiv, pentru a'i-se lăsa în deplină proprietate și posesiune terenul ocupat prin tragerea și fixarea șoselei Băsești-Gara Trojan pe moșiile sale Cârligați și Gongu, sau, contrariu să'i plătească suma de lei 70000 daune; de asemenea să'i plătească și suma de lei 5000, daune provenite din stricarea terenului și a sămănturilor;

Având în vedere și acțiunea de intervenție făcută de d-nul Gherasi Miliarez, prin petițiunea înregistrată la No. 9187/900, prin care cere ca județul Teleorman să fie obligat a'i plăti d-sale menționata sumă de lei 5000, daune cauzate prin stricarea terenului și a sămănt-

turilor, de oare-ce d-sa, iar nu reclamantul, a încercat acele daune, în calitate de arendaș al moșiilor d-sale;

Având în vedere conclusiunile părților și actele prezentate;

În ceea ce privește acțiunea principală:

Având în vedere, în fapt, că din actele și desbaterile urmate, se stabilește că consiliul județului Teleorman, prin votul său, dat în ziua de 17 Decembrie 1898, a declarat că este de utilitate publică construirea unei șosele, de la comuna Băsești la Gara Trojan, pe traseul indicat de comisiune, aprobând în totul proiectul prezentat de serviciul tehnic județian, și clasând această șosea ca șosea vecinală, clasare, care a fost aprobată prin Decretul Regal din 12 Ianuarie 1900; că, din planul prezentat de reprezentantul părâtului, se constată că proiectul este făcut ast-fel ca șoseaua proiectată, până la un punct, să treacă pe vechiul drum natural, iar când ajunge în marginea moșiei Cârligați, a reclamantului, părăsește vechiul drum natural și taie moșia aceasta, în linie dreaptă, până în Gara Trojan, ast-fel că drumul vechi, în continuare, rămâne pe hotarul moșiei vecine Belitorii;

Având în vedere că reclamantul susține că, județul Teleorman, a clasat și proiectat, facerea acestei șosele prin moșia sa, fără ca, prealabilmente, să provoace exproprierea terenului ce'i este necesar, conform art. 19 din Constituțiune și art. 480 și 481 Cod. civil, iar d-l avocat al Statului, reprezentantul județului, susține, din contră, că județul era în drept să facă această lucrare fără a se conforma acestor texte de lege, întru cât, conform art. 11 din legea drumurilor, din 1868, județul are dreptul a înlocui un drum natural existent printr'un alt drum șoseluit, trăgând traseul șoselei și prin alte puncte de cât acele pe unde trecea drumul natural și existent, de oare ce terenul abandonat de județ rămâne, în schimb, proprietarului locului ocupat de noua șosea și că, în specie, drumul natural vechi rămâne în proprietatea reclamantului, ca compensare.

În drept:

Având în vedere motivul invocat de județ pentru construirea șoselei, basat pe titlul ce'i dă art. 11 din legea drumurilor din 1868;

Considerând că Constituțiunea, prin art. 19 și Codicele civil, prin art. 481, proclamă în mod solemn principiul respectării și inviolabilității dreptului de proprietate, dispunând că, nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, de cât pentru cauză de utilitate publică, legalmente constatată, și în urma unei juste și prealabile despăgubiri;

Considerând că, față de acest principiu, necesar pentru existența ori căru Stat bine organizat, art. 11 din legea drumurilor din 1868, interpretat și, aplicat în sensul cum o face județul, ar fi ne-aplicabil, ca anticonstituțional;

Considerând că, întru cât acest articol este posterior art. 19 din Constituțiunea de la 1866, și întru cât nu se poate presupune că legiuitorul, decretându-l, a înțeles a'l face neaplicabil, ca contrariu Constituțiunei, apoi, singura interpretare, cu aplicațiune practică și 'n acelaș timp și constituțională, nu poate fi alta de cât că, de el nu se poate usa de cât la micile rectificări nece-

sitate prin înlocuirea unui drum natural și existent prin unul șoseluit, singurul cas, în micile porțiuni de terenuri, forțamente abandonate prin necesitatea alinierei unei șosele, rămân fără vre-o plată, în profitul proprietarului limitrof, în schimbul celor ocupate, pentru aceiași cauză și fără vre-o despăgubire, de traseul șoselei, iar nu și la strămutările drumurilor existente și la deschiderile de altelele noi, chiar șoseluite, însă pe terenuri pe unde n'a existat nici o-dată vre-un drum, cum este în speță ;

Considerând că, chiar în acest cas, dacă, pentru înlocuirea unui drum natural și existent printr'altul șoseluit, va fi necesitate a se desființa clădiri, sădiri—ca în speță—împrejmuiri sau altele, încă trebuie să se îndeplinească formalitățile prevăzute de legea de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică, și să se despăgubească proprietarul, în mod drept și prealabil, căci așa ordonă partea finală a art. 11, de unde rezultă încă, că județul a lucrat, în speță, fără drept și cu înfrângerea art. 19 din Constituțiune, art. 481 din Codul civil și chiar a acestui art. 11, și deci, că cererea reclamantului este fondată ;

Considerând că, la această concludiune suntem conduși și din faptul că legiuitorul, în formularea art. 11, se servește, nu de cuvântul «*strămutare*»—cum este, în speță, faptul pârâtului—ci de acela de «*înlocuire*» care însemnează a pune un lucru nou — în speță drumul șoseluit—în locul altuia vechi, în speță, drumul natural și existent dintre Băsești și Gara Trojan, pe când județul, trasând șoseaua Băsești-Gara Trojan, abandonă și lasă, la o distanță de aproape un kilometru, drumul cel vechi, natural și existent, strămutându-l pe moșia reclamantului, de acolo de unde el pătrundea în această proprietate ;

Considerând că, a se interpreta art. 11, din legea drumurilor, în sensul ca să se poată înlocui un drum natural existent cu un altul șoseluit, părăsind cu totul traseul și direcțiunea drumului natural, chiar la orî-ce distanță, și, prin locuri pe unde n'a fost nici odată vre-un drum—cum este în speță—ar fi a se da loc arbitrariului și a se viola, într'un mod vădit, dreptul sacru și inviolabil al proprietății, ceea-ce nu poate fi nici în scopul, nici în spiritul legii drumurilor din 1868 ;

Considerând că, interpretația dată de județ art. 11, din această lege, este condamnată și de autoritățile superioare, care controlează pe acei care dispun facerea și executarea drumurilor șoseluite, și aceasta se dovedește cu suficiență din circulara Ministerului de lucrări publice, No. 15739 din 7 Octombrie 1894, către Inginerii-șefi, și prin care li se recomandă ca traseurile de șosele să urmeze pe cât se poate drumurile naturale existente, spre a se evita exproprierile ;

In fapt :

Având în vedere că, din proiectul inginerului, rezultă că șoseaua proiectată părăsește drumul natural și existent, depărtându-se de dînsul, la punctul de intrare în moșia reclamantului, cu aproape un kilometru ; și că, drumul vechi rămâne pe hotarul moșiei Belitorii, iar nu în proprietatea reclamantului, după cum se susține de reprezentantul județului, ast-fel că,

reclamantul nu ar putea să aibă nici o compensațiune în schimbul terenului ce s'a proiectat a i se lua fără expropriere ;

Considerând că, județul proiectând facerea unei șosele pe moșia reclamantului, printr'un loc pe unde nu era drum, lăsând cu totul la o parte drumul natural, și la distanță de un kilometru, nu se poate prevala,—ca un titlu pentru acesta—de dispozițiunile art. 11 din legea drumurilor, spre a'și apropia acel loc, ci, trebuia să procedă la expropriere, dacă se găsea în condițiunile legii ;

Că, nefăcînd aceasta, prin lucrarea ce a proiectat a efectua și pentru care a tras traseul, și-a însușit o proprietate fără titlu și fără respectarea formelor cerute de legea drumurilor pentru clasarea unui drum, sau de legea de expropriere ;

Că, prin urmare, acțiunea reclamantului D. Dobrescu fiind întemeiată în privința acestui punct, urmează a se admite ;

In ceea ce privește acțiunea pentru daune, în sumă de 700000 lei :

Având în vedere că, prin faptul că reclamantul obținînd astăzi câștig de cauză în primul cap de cerere din acțiunea principală, și, întru cât nu i-se ia din posesiune terenul pe care se proiectase a se face șoseaua, dînsul, n'a încercat nici un prejudiciu, și deci, acțiunea în ce privește acest cap de cerere, urmează a fi respinsă ;

In ce privește acțiunea de intervențiune făcută de Gh. Miliarezi pentru daune, în sumă de 5000 lei :

Având în vedere că, numiful intervenient, a declarat că, în cazul când reclamantul în acțiunea principală va obține câștig de cauză, dînsul nu mai stăruiește în acțiunea de intervențiune ;

Având în vedere că reclamantul, obținînd câștig de cauză în primul cap de cerere în acțiunea principală, și, afară de aceasta, intervenientul nedovedind, cu nimic, pretențiunea sa, tribunalul urmează a o respinge ;

Având în vedere și dispozițiile art. 1169 și 481 Cod civil, art. 19 din Constituție și 11 legea drumurilor.

Pentru aceste motive redactate de d-nul președinte Ghețu.

Admite în parte acțiunea intentată de d-nul D. Dobrescu contra județului Teleorman și, prin consecință.

Obligă pe județul Teleorman a lăsa, în plină proprietate și posesiune a reclamantului, terenul ocupat prin tragerea și fixarea traseului șoselei Băsești-Gara Trojan, etc.

(ss) I. P. Ghețu, N. N. Papadat.

BIBLIOGRAFII

A eșit de sub tipar și se găsește la autor și la librăria universală Leon Alcalay.

TOMUL AL VI-lea (PARTEA II)

DIN

DREPTUL CIVIL ROMÂN

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Consilier la Inalta Curte de casație și justiție

CUPRINZIND

Explicarea art. 1092—1157

PREȚUL 10 LEI